

Satysfakcja z życia kobiet ciężarnych

Katarzyna Kanadys¹, Justyna Rogowska², Magdalena Lewicka¹, Henryk Wiktor^{1,3}

¹ Zakład Położnictwa, Ginekologii i Pielęgniarstwa Położniczo-Ginekologicznego Wydziału Pielęgniarstwa i Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Lublinie

² Koło Naukowe – Zakład Położnictwa, Ginekologii i Pielęgniarstwa Położniczo-Ginekologicznego Uniwersytetu Medycznego w Lublinie

³ Oddział Ginekologii i Położnictwa z Izłą Przyjęć, Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Lublinie

Kanadys K, Rogowska J, Lewicka M, Wiktor H. Satysfakcja z życia kobiet ciężarnych. Med Og Nauk Zdr. 2015; 21(1): 45–48.
doi: 10.5604/20834543.1142358

Streszczenie

Wstęp. Satysfakcja z życia odnosi się do procesu poznawczego każdego człowieka. Określa się ją jako poczucie zadowolenia, które stanowi wypadkową dotyczącą oczekiwań i uzyskanych efektów.

Cel pracy. Celem badań była ocena poziomu satysfakcji z życia ciężarnych w zależności od sytuacji socjodemograficznej.

Materiał i metodyka. Badaniami objęto 203 kobiety ciężarne zgłaszające się do poradni ginekologiczno-położniczych na terenie miasta Lublina. Badania przeprowadzono od stycznia do kwietnia 2013 roku. Od badanych kobiet uzyskano zgodę na udział w przeprowadzeniu badań po uprzednim objaśnieniu celu oraz przebiegu badań. Badania były dobrowolne i anonimowe. Badania przeprowadzono metodą sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem standaryzowanej *Skali Satysfakcji z Życia (Satisfaction With Life Scale – SWLS)* i kwestionariusza ankiety autorskiej w celu zgromadzenia danych demograficznych.

Wyniki. Na podstawie średniej oceny satysfakcji z życia stwierdzono, że 70,94% (n=144) kobiet odczuwało przeciętną satysfakcję z życia. Niską satysfakcję z życia miało 14,78%. Natomiast wysoką odczuwało 14,28% (n=29) badanych ciężarnych. Średnia satysfakcja z życia w badanej grupie ciężarnych wynosiła 22,35± 5,50.

Wnioski. Analiza uzyskanych wyników badań wykazała, że badane kobiety ciężarne cechowała przeciętna satysfakcja z życia. Wiek warunkował satysfakcję z życia ciężarnych, która była większa w grupie kobiet w wieku 19–34 lata aniżeli w grupie poniżej 18. roku życia. Satysfakcja z życia kobiet w okresie ciąży była warunkowana przez stan cywilny i sytuację materialną badanych. Ciężarne z wykształceniem wyższym odczuwały większą satysfakcję z życia niż badane z wykształceniem średnim oraz podstawowym lub zawodowym.

Słowa kluczowe

kobiety ciężarne, satysfakcja z życia, czynniki socjodemograficzne

WPROWADZENIE

Termin „satysfakcja” określa stan emocjonalny powstający w wyniku osiągnięcia pewnego nakreślonego celu [1]. Pojęcie „satysfakcja” jest często używane zamiennie z pojęciem „zadowolenie”, a elementem różniącym jest czas występowania. Satysfakcja jest silnym uczuciem, odczuwana jest po długotrwałym okresie zadowolenia, natomiast zadowolenie może być chwilowym odczuciem satysfakcji, które jest tłumionym uczuciem polegającym na uzyskaniu dobrego wyniku dotyczącego spraw życiowych, nie zawsze najwyższego, lecz dla danej osoby satysfakcjonującego [2, 3].

Satysfakcja z życia odnosi się do procesu poznawczego każdego człowieka. Określa się ją jako poczucie zadowolenia, które stanowi wypadkową dotyczącą oczekiwań i uzyskanych efektów. Poziom satysfakcji będzie niski, gdy rozbieżność między oczekiwaniami a uzyskanymi efektami jest stosunkowo duża. Zadowolenie z życia podczas ciąży może być u każdej kobiety na innym poziomie. Zazwyczaj jest to uwarunkowane osobowością danej kobiety jak również emocjami

towarzyszącymi w ciąży i zmieniającymi się w zależności od trymestru, w jakim znajduje się kobieta ciężarna. Zmiany, które zachodzą w organizmie kobiety przez dziewięć miesięcy trwania ciąży, wpływają istotnie na organizm kobiety pod względem psychologicznym, fizjologicznym i endokrynnym [4, 5, 6].

CEL PRACY

Ocena poziomu satysfakcji z życia ciężarnych w zależności od sytuacji socjodemograficznej.

MATERIAŁ I METODA

Badaniami objęto 203 kobiety ciężarne zgłaszające się do poradni ginekologiczno-położniczych funkcjonujących przy: Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego oraz Samodzielnym Publicznym Szpitalu Klinicznym nr 4 w Lublinie. Badania przeprowadzono od stycznia do kwietnia 2013 roku. Od badanych kobiet uzyskano zgodę na udział w przeprowadzeniu badań po uprzednim objaśnieniu celu oraz przebiegu badań. Badania były dobrowolne i anonimowe.

Badania przeprowadzono metodą sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem standaryzowanej *Skali Satysfakcji z Życia (Satisfaction With Life Scale – SWLS)* Dienera i wsp

Adres do korespondencji: Kanadys Katarzyna, Zakład Położnictwa, Ginekologii i Pielęgniarstwa Położniczo-Ginekologicznego Wydziału Pielęgniarstwa i Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, ul. Chodźki 6, 20-093 Lublin
E-mail: kanadysk@wp.pl

Nadesłano: 15 listopada 2013 roku; Zaakceptowano do druku: 14 października 2014 roku

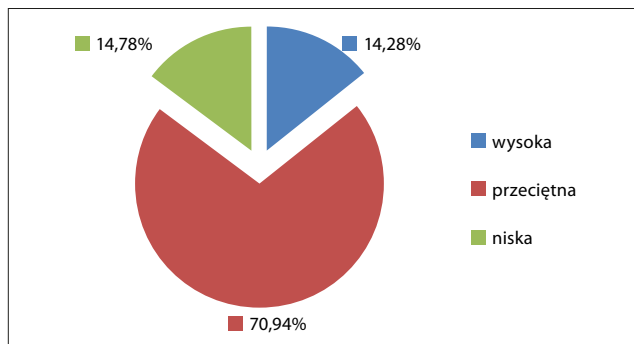
[7], której celem jest ocena satysfakcji z życia. Skala jest przeznaczona do badań osób zarówno zdrowych, jak również chorych. Narzędzie składa się z 5 twierdzeń, które oceniane są w skali od 1 do 7. Suma punktów z twierdzeń daje ogólny wynik oznaczający stopień satysfakcji z życia badanej osoby. Otrzymane wyniki mieszczą się w granicach od 5 do 35 punktów. Im wyższy wynik, tym większa satysfakcja z życia badanego. W interpretacji wyniku w skali stenowej wartości otrzymane w granicach od 1. do 4. stena są traktowane jako niskie, w granicach od 7. do 10. stena jako wysokie. Natomiast wyniki, które mieszczą się w stenie 5. i 6. traktowane są jako przeciętne. Autorem polskiej wersji narzędzia jest Juczyński [8].

Dla potrzeb niniejszej pracy został stworzony autorski kwestionariusz ankiety, którego celem było zgromadzenie danych socjodemograficznych.

W badanej grupie 79,31% (n=161) badanych było w wieku 19–34 lata, natomiast 7,88% (n=16) w wieku 18 lat lub mniej i 12,81% (n=26) badanych było w wieku 35 lat i powyżej. Na podstawie zebranych danych stwierdzono, iż ankietowane w większości były mężatkami (n=171; 84,24%), zaś 15,76% (n=32) stanowiły kobiety samotne. W badanej grupie kobiety najczęściej miały wykształcenie wyższe (n=115; 56,65%), zaś 35,47% (n=72) kobiet miało wykształcenie średnie i tylko 7,88% (n=16) podstawowe lub zawodowe. W większości badane miały dobrą sytuację materialną (n=105; 51,72%), natomiast 33,00%, (n=67) kobiet miało przeciętną sytuację, 1,48% (n=3) złą i 13,79% (n=28) bardzo dobrą. Na podstawie zgromadzonego materiału stwierdzono, iż najwięcej badanych kobiet mieszkało w mieście (n=155; 76,35%), zaś 23,65% (n=48) kobiet mieszkało na wsi.

WYNIKI

Wyniki ogólne badania satysfakcji z życia kobiet ciężarnych przedstawiono na rycinie 1.

Rycina 1. Wyniki ogólne satysfakcji z życia badanych kobiet ciężarnych przy użyciu Skali Satysfakcji z Życia (SWLS)

Na podstawie średniej oceny satysfakcji z życia stwierdzono, że 70,94% (n=144) kobiet odczuwało przeciętną satysfakcję z życia. Niską satysfakcję z życia miało 14,78%. Natomiast wysoką odczuwało 14,28% (n=29) badanych ciężarnych. Średnia satysfakcja z życia w badanej grupie ciężarnych wynosiła $22,35 \pm 5,50$.

Analizę oceny satysfakcji z życia kobiet ciężarnych zależnie od wieku przedstawiono w tabeli 1.

Przeprowadzone badania własne wykazały, że średnie wartości satysfakcji z życia (SWLS) w grupie kobiet w wieku

Tabela 1. Współzależność pomiędzy satysfakcją z życia (SWLS) a wiekiem kobiet ciężarnych

Wiek	Średnia	Odch. stand.	Mediana
18 lat i poniżej	17,69	6,67	18,50
19–34 lata	22,84	5,08	23,00
35 lat i powyżej	22,19	6,11	21,00

Analiza statystyczna: H=10,40; p=0,006*

19–34 lata wynosiły 22,84 i były istotnie wyższe (p=0,006) niż kobiet w wieku 18 lat i poniżej (17,69). Natomiast w grupie badanych w wieku 35 lat i poniżej średnia wartość wynosiła 22,19.

Badania wykazały, że wiek warunkował satysfakcję z życia, która była większa w grupie kobiet w wieku 19–34 lata aniżeli w grupie poniżej 18. roku życia.

Analizę oceny satysfakcji z życia kobiet ciężarnych zależnie od stanu cywilnego badanych kobiet ciężarnych przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Współzależność pomiędzy satysfakcją z życia a stanem cywilnym badanych ciężarnych

Stan cywilny	Średnia	Odch. stand.	Mediana
Mężatka	23,01	5,04	23,00
Samotna	18,84	6,56	20,00

Analiza statystyczna: Z=3,21; p=0,001*

Średnia wartość satysfakcji z życia w grupie zamężnych ciężarnych wynosiła 23,01 i była istotnie większa (p=0,001) aniżeli w grupie kobiet samotnych, gdzie średnia wartość wynosiła 18,84.

Analiza statystyczna wykazała, że stan cywilny badanych ciężarnych warunkował ich satysfakcję z życia, która była większa w grupie kobiet zamężnych aniżeli samotnych.

Ocenę satysfakcji z życia kobiet ciężarnych zależnie od wykształcenia przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3. Współzależność pomiędzy satysfakcją z życia a wykształceniem badanych ciężarnych

Wykształcenie	Średnia	Odch. stand.	Mediana
Podstawowe/zawodowe	16,63	6,63	17,00
Średnie	20,83	5,13	20,50
Wyższe	24,10	4,73	25,00

Analiza statystyczna: H=30,61; p<0,0001*

Średnia wartość satysfakcji z życia (SWLS) w grupie kobiet badanych z wykształceniem wyższym wynosiła 24,10 i była istotnie większa (p=0,0001) od wynoszącej 16,63 w grupie kobiet z wykształceniem podstawowym/zawodowym. Natomiast u kobiet z wykształceniem średnim średnia wartość wynosiła 20,83.

Z badań wynika, że kobiety, które miały wykształcenie wyższe odczuwały istotnie statystycznie lepszą satysfakcję z życia niż kobiety z wykształceniem średnim oraz podstawowym lub zawodowym. Zatem wykształcenie było czynnikiem warunkującym satysfakcję z życia badanych.

Analizę oceny satysfakcji z życia kobiet ciężarnych zależnie od sytuacji materialnej przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 4. Współzależność pomiędzy satysfakcją z życia a sytuacją materialną badanych ciężarnych

Sytuacja materialna	Średnia	Odch. stand.	Mediana
zła/przeciętna	20,04	5,42	20,00
dobra	22,84	4,93	24,00
bardzo dobra	26,29	5,22	27,00

Analiza statystyczna: H=29,43; p<0,0001*

Średnia wartość satysfakcji z życia w grupie kobiet z bardzo dobrą sytuacją materialną wynosiła 26,29 i była istotnie większa ($p < 0,0001$) aniżeli w grupie kobiet ze złą/przeciętną, która wynosiła 20,04, oraz w grupie kobiet z dobrą sytuacją materialną (22,84).

Badania wykazały, że sytuacja materialna badanych kobiet ciężarnych warunkowała satysfakcję z życia, która była najwyższa w grupie kobiet z bardzo dobrą sytuacją materialną.

DYSKUSJA

Przedmiotem niniejszej pracy było określenie poziomu satysfakcji z życia kobiet ciężarnych. Przeprowadzone badania własne wykazały, że kobiety ciężarne w 70,94% odczuwały przeciętną satysfakcję z życia, wysoką 14,28% a niską 14,78%. W badaniach z 2013 r. przeprowadzonych przez Centrum Badań Opinii Społecznej [9] stwierdzono, że co siódmy Polak jest zadowolony ze swojego życia (71%), w tym jedna piąta (20%) deklaruje, iż jest bardzo usatysfakcjonowana. Co czwarty Polak (25%) odczuwa przeciętną satysfakcję z życia, natomiast tylko 3% badanych jest niezadowolonych z własnego życia.

Na podstawie przeprowadzonych badań własnych stwierdzono, że wiek warunkuje zadowolenie z życia. W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że grupy badanych kobiet w wieku 19–34 lat (79,31%) miały istotnie większą satysfakcję z życia niż kobiety w wieku 18 lat i mniej. Badania Jachimowicz i Kostki [10] dotyczące satysfakcji z życia osób starszych wykazały, że wiek nie wpływa na zadowolenie z życia. Natomiast Requena i wsp. [11] w badaniach wykazali negatywną korelację pomiędzy wiekiem a poziomem satysfakcji z życia.

W piśmiennictwie spotyka się wiele doniesień dotyczących zróżnicowania poziomu satysfakcji z życia w zależności od stanu cywilnego. Głębocka i Szarzyńska [12] oceniały w przeprowadzonych badaniach związek stanu cywilnego badanych z jakością i zadowoleniem z życia. Zdaniem cytowanych autorów, ludzie, którzy żyją w stałych związkach są zdrowsi, szczęśliwsi i bardziej otwarci na innych. Natomiast u osób, które utraciły swoich bliskich dowiedziono obniżenie jakości i zadowolenia z życia. Ponadto Głębocka i Szarzyńska [12] stwierdziły wyższy poziom satysfakcji z życia i optymizmu w grupie badanych posiadających małżonka aniżeli u pozostałych (kawalerowie, rozwodnicy, wdowcy, posiadający inny rodzaj relacji). Dodatkowo Wysokiński i wsp. [13] w badaniach przeprowadzonych w grupie pielęgniarek stwierdzili, że stan cywilny miał istotne znaczenie dla poziomu zadowolenia z życia badanych. Badania cytowanych autorów wykazały, że najlepiej oceniali swoją satysfakcję z życia osoby pozostające w związku małżeńskim i owdowiałe, natomiast osoby rozwiedzione oceniły swój poziom satysfakcji jako średni, a najgorzej wypadła ocena zadowolenia z życia u osób

stanu wolnego. Przeprowadzone badania własne pozostają w zgodności z badaniami Głębockiej i Szarzyńskiej [12] oraz Wysokińskiego i wsp. [13] ponieważ wykazały, że stan cywilny warunkował satysfakcję z życia badanych kobiet w ciąży. Badane ciężarne, które były mężatkami (84,24%) odczuwały istotnie lepsze zadowolenie z życia niż badane, które były samotne.

W badaniach własnych stwierdzono zależność między poziomem wykształcenia a satysfakcją z życia. Kobiety ciężarne, które miały wyższe wykształcenie (56,65%) odczuwały lepszą satysfakcję z życia niż kobiety z wykształceniem średnim oraz podstawowym lub zawodowym. W dostępnym piśmiennictwie Czapiński [14] ocenił dobrostan człowieka według cebulowej teorii szczęścia – na podstawie satysfakcji cząstkowych, w tym wykształcenia. Badania Wysokińskiego i wsp. [13] wykazały, że nie występowała zależność pomiędzy zadowoleniem z życia a poziomem wykształcenia polskich pielęgniarek. Natomiast badania CBOS [9] doniosły, że aż 57% Polaków czerpało satysfakcję z posiadanych kwalifikacji i wykształcenia. W badaniach przeprowadzonych przez Jachimowicz i Kostkę [10] stwierdzono wpływ poziomu wykształcenia na satysfakcję z życia badanych. Cytowani autorzy wykazali, że w badanej grupie wykształcenie wpływało na poczucie satysfakcji z życia badanych słuchaczek Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Zdaniem cytowanych autorów słuchaczki o wyższym poziomie wykształcenia wykazały niższy poziom satysfakcji z życia [10].

Zadowolenie z obecnej sytuacji materialnej było kolejnym aspektem warunkującym satysfakcję z życia badanych kobiet w ciąży. Przeprowadzone badania własne wykazały, że 69,95% badanych ciężarnych było zadowolonych z obecnej sytuacji materialnej. W większości badane kobiety ciężarne miały bardzo dobrą sytuację materialną (51,72%). Sytuacja materialna badanych kobiet ciężarnych wpływała w dużej mierze na ich zadowolenie z życia, a kobiety z bardzo dobrą sytuacją materialną miały istotnie wyższą satysfakcję z życia niż kobiety z dobrą lub złą. W badaniach Centrum Badań Opinii Społecznej [9] z sytuacji materialnej było zadowolonych 51% badanych Polaków. Niezadowolenie z życia najczęściej budził aspekt dochodów, co miało wpływ na ogólne zadowolenie w życiu. W cytowanych badaniach poczucie satysfakcji i zadowolenia z życia było warunkowane przez materialne warunki [9]. Ponadto Kryk i Włodarczyk-Śpiwak [15] doniosły, że dobra materialne ludzi są elementem, który współtworzy ich jakość życia. Ma to swój wymiar obiektywny jednakże ocena jest zależna od subiektywnego systemu odczuć i wartości każdego człowieka. Dodatkowo Czarnecka-Iwańczuk i wsp. [16] w swoich badaniach wykazali, że kobiety, które wyżej oceniały swój status materialny miały znacznie wyższą satysfakcję z życia. Podobny pogląd przedstawił Wysokiński i wsp. [13] donosząc, iż obniżenie poziomu satysfakcji życiowej może być spowodowane przez niski status materialny.

Podsumowując wyniki badań własnych poziomu satysfakcji z życia, należy stwierdzić, że satysfakcja z życia kobiet w okresie ciąży była warunkowana przez takie czynniki jak wiek, stan cywilny, wykształcenie oraz sytuację materialną badanych. Zatem wyniki badań własnych wskazują, że szczególną opieką mającą na celu poprawę satysfakcji z życia ciężarnych należy objąć kobiety poniżej 18. roku życia, z wykształceniem podstawowym lub zawodowym i średnim, o przeciętnej i złej sytuacji materialnej.

WNIOSKI

1. Badane kobiety ciężarne cechowała przeciętna satysfakcja z życia.
2. Wiek warunkował satysfakcję z życia ciężarnych, która była większa w grupie kobiet w wieku 19–34 lata aniżeli w grupie poniżej 18. roku życia.
3. Większą satysfakcję z życia posiadały ciężarne zamężne aniżeli samotne oraz badane z bardzo dobrą sytuacją materialną aniżeli z przeciętną lub złą.
4. Ciężarne z wykształceniem wyższym charakteryzowało większe zadowolenia z życia aniżeli z wykształceniem średnim oraz podstawowym lub zawodowym.

PIŚMIENICTWO

1. Reber A. Słownik psychologii. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar; 2002.
2. Kunecka D, Kamińska M, Karakiewicz B. Analiza czynników wpływających na zadowolenie z wykonywanej pracy w grypce zawodowej pielęgniarek. Badania wstępne. *Probl Pielęg.* 2007; 15(2): 192–196.
3. Zielińska-Więczkowska H, Ciemnoczołowski W, Kornatowski T, Kędziora-Kornatowska. Poczucie koherencji a satysfakcja życiowa słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku. *Gerontol Pol.* 2011; 19(2): 119–125.
4. Błaszczak A, Pilch D, Szamlewska B. Badanie poziomu lęku kwestionariuszem STAI C.D. Spielberga u kobiet w okresie okołoporodowym. *Perinatol Neonatol Ginekol.* 2011; 4 (3): 163–168.
5. Chrzan-Dętkoś M. Psychodynamiczne rozumienie macierzyństwa – implikacje do pracy klinicznej. *Psychoterapia* 2010; 1: 5–14.
6. Podolska M, Majkowicz M, Sipak-Szmigiel O, Ronin-Walknowska E. Style radzenia sobie w sytuacjach stresowych a Lęk-stan i Lęk-cecha u kobiet z objawami depresji okołoporodowej. *Ginekol Pol.* 2009; 80: 201–206.
7. Diener E, Emmons RA, Larsen RJ. et al. The Satisfaction with life scale. *J Pers Assess.* 1985; 49(1): 71–75.
8. Juczyński Z. Narzędzia pomiaru w promocji i psychologii zdrowia. Warszawa: Pracownia Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego; 2001: 123–127.
9. Centrum Badania Opinii Społecznej. Zadowolenie z życia. Warszawa; 2013.
10. Jachimowicz V, Kostka T. Satysfakcja z życia starszych kobiet. *Ginekol Prakt.* 2009; 3: 27–32.
11. Requena C, Lopez V, Ortiz T. Satisfaction with life related to functionality in active elderly people. *Actas Esp Psiquiatr.* 2009; 37: 61–67.
12. Głębocka A, Szarzyńska M. Wsparcie społeczne a jakość życia ludzi starszych. *Gerontol Pol.* 2013; 13(4): 255–259.
13. Wysokiński M, Fidecki W, Wałas L. i wsp. Satysfakcja z życia polskich pielęgniarek. *Probl Pielęg.* 2009; 17(3): 167–172.
14. Czapiński J. Indywidualna jakość życia Polaków. W: Czapiński J, Panek T. (red.). *Diagnoza Społeczna 2009.* Warszawa: Rada Monitoringu Społecznego, 2009: 151–240.
15. Kryk B, Włodarczyk-Śpiewak K. Wybrane aspekty jakości życia na przykładzie województwa zachodniopomorskiego. W: Kopycińska D. (red.). *Zachowania rynkowe gospodarstw domowych i przedsiębiorstw w okresie transformacji systemowej w Polsce.* Szczecin: Print Group Daniel Krzanowski, 2006.
16. Czarnecka-Iwańczuk M, Stanisławowska-Kubiak M, Wilczak M. Objawy menopauzy a satysfakcja z życia i samoocena wśród kobiet. *Prz Menopauz.* 2012; 11(6): 468–473.

Satisfaction with life among pregnant women

Abstract

Introduction. Satisfaction with life refers to the cognitive process of every individual. It is described as the feeling of satisfaction, which is a resultant concerning expectations and obtained effects.

Purpose of the study. The objective of the study was assessment of the level of satisfaction with life in pregnant women, according to socioeconomic situation.

Materials and methods. The study covered 203 expectant mothers who reported to gynecological-obstetric clinics in the city of Lublin, and was conducted from January – April 2013. Consent was obtained from the examined women to participate in the research after the purpose and the course of examination had been explained. The study was voluntary and anonymous. The research was conducted by the method of a diagnostic survey, using the standardized Satisfaction With Life Scale (SWLS), and a questionnaire designed by the author for collecting demographic data.

Results. Based on the average evaluations of satisfaction with life, it was found that 70.94% (n = 144) of women felt average satisfaction with life. Low satisfaction with life was reported by 14.78%. However, a high satisfaction was experienced by 14.28% (n = 29) of the examined pregnant women. Average satisfaction with life in the examined group of pregnant women was 22.35 ± 5.50.

Conclusions. Analysis of the obtained findings showed that the examined expectant mothers were characterized by average satisfaction with life. Age conditioned satisfaction with life of the pregnant women, which was higher in the group of women aged 19–34, compared to those aged under 18. Women's satisfaction with life in the period of pregnancy was conditioned by marital status and material standard. Pregnant women with university education felt greater satisfaction with life than those who had secondary, elementary, or vocational education.

Key words

expectant mothers, satisfaction with life, sociodemographic factors